

Türk Tabipleri Birliđi

_____ Turkish Medical Association _____

SAYIN DR. FAHRETTİN KOCA
T.C. SAĞLIK BAKANI

Konu: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 07 Mayıs 2020 gün ve 2020/12 sayılı genelgesinin düzeltilmesi, COVID-19 enfeksiyonu nedeniyle hastalanan, yaşamını kaybeden sağlık çalışanlarının, hastalıklarının işe bağlı olduğunun, bildirim yönteminin, istenecek belgelerin ivedilikle karar altına alınması ve uygulamaya geçirilmesi talebidir.

1233/2020

15.05.2020

Sayın Dr. Fahrettin Koca,

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Covid-19 konulu 2020/12 sayılı genelgesini 7 Mayıs 2020 tarihinde taşra teşkilatına göndermiştir.¹ Genelgede corona virüsünün bulaşıcı bir hastalık olduğu, söz konusu salgına maruz kalan ve sağlık hizmet sunucularına müracaat eden sigortalılara, iş kazası ve meslek hastalığı sigortalarından değil; 5510 sayılı Kanunun 15. Maddesi uyarınca, iş kazası ve meslek hastalığı sayılmayan ve iş göremezliğe neden olan hastalık kapsamında provizyon alınması ve buna göre işlem yapılması gerekliliği bildirilmiştir.

Böylelikle Coronavirüs hastası olan sağlık çalışanları yönünden de normal hastalık sigortaları kapsamında işlem yapılmasının istenildiği, iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında değerlendirme yapılmasının istenilmediği yazılı işlem ile ortaya konulmuştur. Genelge ile bildirilen uygulama bilimsel ve hukuksal gerekliliklere aykırıdır. Bunun yanında; bütün dünyada sağlık çalışanlarının, işlerini yaparken Coronavirüse yakalanıp yaşamlarını kaybetmeleri halinde yakınlarının, iş göremez hale gelmeleri durumunda kendilerinin, sosyal haklarla desteklenmeleri yönündeki ortak insancıl tutumla çalışmaktadır. Yazımızın devamında açıklayacağımız bilimsel ve hukuksal gerekçeler ışığında, konuya ilişkin hatalı uygulamanın, yaşamsal risk altında çalışan sağlık çalışanlarına sosyal hakların tanınması doğrultusunda düzeltileceğini umuyoruz.

Bilindiđi üzere, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre (WHO) COVID-19 salgını nedeniyle dünyada hasta olduğu tespit edilen kişi sayısı 4, 5 milyonu, bu nedenle yaşamlarını kaybettiği tespit edilen kişilerin sayısı ise 300 bini aşmıştır. Hastalanan ve yaşamını kaybeden insan sayısındaki hızlı artış ne yazık ki devam etmektedir. COVID-19 salgının diğer yüzü ise hastaları sağaltmak için görev yaparken, görevi nedeniyle hastalanan ve hayatını kaybeden sağlık çalışanı sayısının da giderek artmasıdır. İspanya Sağlık Bakanı, sağlıkçıların %14'ünün

¹ Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2020/12 sayılı Genelge- (Sayı 96597630-010.06.02 E. 5852699, Konu Corona virüs (COVID-19- Tarih 7 Mayıs 2020)

enfeksiyona yakalandığını bildirirken², İtalya’da COVID nedeniyle 100 hekimin hayatını kaybettiği açıklanmıştır.³ Sağlık Bakanı, geçtiğimiz günlerde, Türkiye’de tüm hastalar arasındaki sağlık personeli oranının yüzde 6,5’a yakın olduğunu açıklamıştır.⁴

Corona virüsten korunma, önleme, tedavi, bulaş yolları, yayılım hızı ve sağlık etkileri ile ilgili bütün bilgiler henüz bilinmemektedir. Çalışmalar devam etmektedir. Erken dönem çalışmalarında bile insanlara, büyük oranda işleri nedeniyle virüsün bulaştığı ortaya konulmuştur. Bu kapsamda Oxford Üniversitesi’nin İşyeri Hekimliği Dergisi’nde, 28 Şubat 2020 tarihinde yayınlanan bir makalede; COVID-19 vakalarının önemli bir kısmının mesleki maruz kalmadan kaynaklandığı, virüsten etkilenen mesleki ilk grup çalışanın Wuhan’da hayvan pazarlarında çalışanlar olduğu, vakalar arttıkça ve sağlık hizmetine ihtiyaç duyuldukça sağlık çalışanlarının bir diğer yüksek riskli grup olmaya başladığı, belirtilmiştir⁵.

Dünya Sağlık Örgütü, henüz Corona virüs salgının başında, sağlık çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için bir rehber hazırlamış, *sağlık kuruluşundaki bir maruziyet sonrası COVID-19 enfeksiyonu geçiren bir sağlık çalışanının zararının tazmini, rehabilitasyonu ve tedavisinin sağlanmasının sağlık çalışanının haklarından olduğunu, böyle bir durumun mesleki maruz kalma sayılacağını ve sonucundaki hastalığın da meslek hastalığı olarak değerlendirileceğini*” açıklamıştır.⁶ İlgili bilim insanları tarafından da “COVID-19 bu on yılın tanımlanan ilk yeni meslek hastalığı” olduğu belirtilmektedir.⁷ Sağlık alanında kullanılan koruyucu malzemelerin, koruyuculuk oranının yüzde yüz olmadığı; sağlık personelinin zorlu koşullar altında verdikleri sağlık hizmeti nedeniyle, her an yüksek bulaş riski altında çalıştıkları bilinmektedir. Hatta sürekli virüsün yoğun olduğu ortamlarda görev yapan kişilerde virüs yükü fazlalığının hastalığın seyrini kötüleştirdiği yönünde çalışmalar da bulunmaktadır⁸

Bu durum nedeniyle Dünyada pek çok ülke, sağlık çalışanlarının corona virüs nedeniyle hastalanması halinde bu durumun nasıl değerlendirileceğini, hangi işlemlerin yapılacağını, sağlık çalışanlarına ne tür haklar sağlanacağını açıklıkla ortaya koyan kararları derhal almış ve uygulamaya koymuştur. Bu kapsamda örnek vermek gerekir ise;

İtalya’da Ulusal İş Kazası Sigorta Enstitüsü, hekimlerin, hemşirelerin ve diğer sağlık çalışanları yönünden işleri ile enfeksiyon arasında olağan bir bağ bulunduğunu kabul ederek, COVID-19 enfeksiyonlarının meslek hastalığı sayılacağını kararlaştırmıştır. Böylelikle enfeksiyonun özel nedenlerinin ve çalışma koşullarının ortaya konmasının güç olduğu hallerde de sağlık çalışanlarına koruma sağlanmıştır. Ayrıca sağlık çalışanlarının virüsü evden işe gidip gelirken kapması halleri de Enstitü tarafından aynı kapsamda değerlendirilmektedir.⁹

² <https://www.nytimes.com/2020/03/24/world/europe/coronavirus-europe-covid-19.html>

³ <https://www.thelocal.it/20200409/more-than-100-doctors-have-now-died-in-italys-coronavirus-outbreak>

⁴ <https://tr.euronews.com/2020/04/29/sagl-k-bakan-koca-covid-19-la-mucadelede-gelinen-son-noktay-degerlendiriyor>

⁵ Occupational Medicine, Volume 70, Issue 1, January 2020, Pages 3–5,

<https://academic.oup.com/occmed/article/70/1/3/5763894>

⁶ <https://ww1.issa.int/news/can-covid-19-be-considered-occupational-disease>

⁷ Koh D. Occupational risks for COVID-19 infection. Occupational Medicine 2020;70:3–5

⁸ Hafif ve şiddetli COVID-19 olgularında viral dinamikler, Yang Liu, Li-Meng Yan, Lagen Wan, Tian-Xin Xiang, Aiping Le, Jia-Ming Liu ve ark. *The Lancet / Infectious Diseases* Yayımlanma tarihi: 19 Mart 2020 DOI: [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30232-2](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30232-2)

⁹ <https://ww1.issa.int/news/can-covid-19-be-considered-occupational-disease>

Almanya’da da corona virüs enfeksiyonları sağlık sektöründe çalışanlar için meslek hastalığı sayılmaktadır¹⁰.

Belçika’da Mesleki Riskler İçin Federal Kuruluş, virüsle enfekte olma riski önemli düzeyde yüksek olan sağlık sektöründe çalışan COVID-19 tanılı kişileri, meslek hastalığı olarak tazmin edilmeye uygun olgular olarak belirlemiştir. Bu grupta: COVID-19 hastalarının taşınmasından sorumlu ambulans şoförleri, acil ve yoğun bakım servislerinde çalışanlar, göğüs ve enfeksiyon hastalıkları servislerinde çalışanlar, COVID-19 hastalarına bakan diğer servislerde çalışanlar, COVID-19 hastalarına tanı ve tedavi prosedürü uygulayan çalışanlar, COVID-19 salgını gözlenen bakım servisleri ve diğer servislerde çalışanlar. Bu servislerde çalışan tıbbi, paramedikal, temizlik ve bakım elemanları, intörn öğrenciler vb. tüm diğer çalışanlar yer almaktadır.

Tazminat talebiyle başvuracak çalışanların, semptomlar başlamadan önceki son haftalarda yaptıkları işin özellikleri, durumuna ilişkin hekim tarafından düzenlenmiş tıbbi rapor, korona virüs enfeksiyonunu gösteren tıbbi belgeler, hekim tarafından verilen istirahat/iş göremezlik raporunu sunmaları istenmektedir¹¹.

Güney Afrika’da, COVID-19, yüksek riskli bir çalışma ortamındaki maruziyetin veya yüksek riskli bir bölgedeki görevlendirmenin sonucu ise meslek hastalığı olarak kabul edilmektedir. Bunun için COVID-19 semptomlarının ortaya çıkışı ile iş dolayısıyla maruziyetin kronolojik sıralamasının uygun olması aranmaktadır (Önce maruziyet, sonra belirti)¹².

Kanada’da Çalışanların Tazminat Kurulları, çalışanların COVID-19 hastalığının tanısının, işyerinde Coronavirüse maruz kaldıktan sonra konulduğunun tıbbi olarak kanıtlanması koşulu ile meslek hastalığı olarak kabul edilmesini kararlaştırmıştır¹³.

Malezya’da çalışanların 2 Nisan’da (2020) Sosyal Güvenlik kurumuna COVID-19 hastalığının meslek hastalığı olarak sayılması gerektiği talebi, kurum tarafından olumlu karşılanmıştır. Sosyal Güvenlik Organizasyonu, 1969 yılında düzenlenen Çalışanların Sosyal Güvenlik Sözleşmesi planında SARS virüs veya Coronavirüs enfeksiyonlarının meslek hastalığı olarak kabul edilmesine atıfta bulunarak COVID-19 enfeksiyonunun da meslek hastalığı sayılacağını ve maluliyet ve ölüm halinde tazmin edileceğini bildirmiştir¹⁴.

Amerika Birleşik Devletleri’nde Çalışanların Tazminatı Birimi tarafından COVID-19 için yüksek risk grubun giren çalışanları tanımlayarak, bu gruptaki çalışanların yürüttükleri meslek nedeniyle enfekte oldukları kabul edilmektedir. Yüksek risk grubunda kabul edilen çalışanlar; ilk yardım görevlileri, ön sıradaki tıbbi ve halk sağlığı personeli ve polislerdir¹⁵. Washington Eyaletinin İş Güvenliği Bölümü, sağlık çalışanları ve ilk yardım görevlilerinden gelen COVID bildirimlerinin işle ilişkili olduğunu kabul etmektedir.¹⁶

¹⁰https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/-safework/documents/publication/wcms_125137.pdf

¹¹<https://www.fedris.be/nl/node/2702>

¹²<https://ww1.issa.int/news/can-covid-19-be-considered-occupational-disease>

¹³<https://ww1.issa.int/news/can-covid-19-be-considered-occupational-disease>

¹⁴<https://www.perkeso.gov.my/index.php/ms/pengumuman>

¹⁵<https://www.dol.gov/owcp/dfec/InfoFECACoverageCoronavirus.htm>

¹⁶<https://lni.wa.gov/agency/outreach/workers-compensation-coverage-and-coronavirus-covid-19-common-questions>